

2009-2011

OIKEUSLÄÄKETIEDE

Vastuhenkilö: Prof. Antti Sajantila
Oikeuslääketieteen laitos, PL 40 (Kytösuontie 11),
00014 Helsingin yliopisto,
puh. (09) 191 27472, antti.sajantila@helsinki.fi

Tavoitteet

Helsingin yliopiston oikeuslääketieteenlaitos antaa erikoislääkärikoulutusta, jonka tavoitteena on monipuolisesti sivistynyt ja ammattimaisesti koulutettu oikeuslääketieteen erikoislääkäri. Koulutuksen loputtua koulutettava hallitsee erikoisalansa suvereenisti ja pystyy palvelemaan oikeuslääkinnän ja oikeuslääketieteen kansallisissa ja kansainvälisissä tehtävissä itsenäisesti oikeuslääkärinä tai moni ammatillisen työryhmän jäsenenä. Tähän päästään takaamalla erikoistumisaikana monipuoliseen opetukseen, käytännöntyöskentelyyn ja tieteelliseen tutkimukseen perustuva kokemus oikeuspatologian, oikeustoksikologian, oikeusbiologian ja kliinisen oikeuslääketieteen aloilla. Kaikesta opetuksesta ja kertyneestä kokemuksesta pidetään lokikirjaa, joka auttaa opettajaa ja opiskelijaa kartoittamaan erikoistumisaikana kertyneen kokemuksen.

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys:

- erityyppisistä kuolinmekanismeista ja niiden tutkintaan liittyvistä seikoista
 - kuolemaan johtaneiden ilmiöiden syy-seuraussuhteista
 - vammamekanismeista, vammojen iän arvioinnista
 - erityyppisten vammojen vaikeusasteesta
 - kuolinajan määrittämisestä
 - henkilöntunnistuksesta ja suuronnettomuuksien uhrintunnistoinnista
 - oikeushammaslääketieteestä ja oikeusanthropologiasta
 - elävien henkilöiden oikeuslääketieteellisestä tutkimisesta
 - oikeuslääketieteen ja patologian tutkimusmenetelmistä
 - terveydenhuollon valvontajärjestelmistä, lääkintälainsäädännöstä
- sekä olla valmius:
- yhteistyöhön viranomaistahojen kanssa (poliisi, oikeuslaitos ym.)
 - yhteistyöhön kliinisten alojen kanssa, erityisesti kirurgia (thorax-, verisuoni-, neurokirurgia, traumatologia ja ortopedia), kardiologia, pediatria, gynekologia
 - osallistua konsultaatioihin ja koulutukseen
 - osallistua valvontatehtäviin
 - osallistua käytännön hallinnollisiin tehtäviin.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Runkokoulutus (1 v – 1v 3 kk)

Runkokoulutus tapahtuu oikeuspatologian ja patologian alalla, josta vähintään 6 kk tulee suorittaa patologian yksikössä. Runkokoulutus nivoutetaan patologian koulutusohjelman sisältöön siten, että molempien alojen erikoistuville järjestetään yhteisiä koulutustilaisuuksia. Runkokoulutuksen aikana oikeuslääketieteeseen erikoistuvan tulisi saada riittävä perehtyneisyys oikeuspatologian ja patologian alaan, sen menetelmiin ja teknisiin kysymyksiin sekä patologis-anatomiseen makroskooppiseen ja mikroskooppiseen diagnostiikkaan. Lisäksi henkilökohtaisessa koulutussuunnitelmassa rakennetaan molempien alojen rajakysymysten koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluu osallistuminen molempien laitosten laituskoulutukseen sekä soveltuvin osin muiden laitosten koulutukseen. Päätoimisen tutkijan työ soveltuminen arvioidaan tapauskohtaisesti, tässä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen yleisiä periaatteita.

Eriytyvä koulutus (3v – 3 v 6 kk)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopiston oikeuslääketieteen laitoksella. Sen aikana erikoistuva suorittaa ohjatusti vuosittain 175 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, osallistuu kliinisen

oikeuslääketieteen päivystystoimintaan, laituskoulutukseen ja laitoksen muuhun toimintaan. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen perehtyneisyys oikeuslääketieteen eri osa-alueisiin, opittava hyvä lausuntotekniikka ja saatava valmius lääketieteen ja muun yhteiskunnan eri tahojen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen valmius seuraavien oikeuslääketieteen osa-alueiden osalta:

A. Oikeuspatologian osa-alue:

Obduktiotekniikoiden ja tarvittavien lisätutkimuksien ja erityistutkimusten hallinta, makroskooppinen ja mikroskooppinen diagnostiikka sekä lausuntotekniikka ja kuolintodistusten laatiminen.

Ohjatusti suoritettavien oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten on edustettava ainakin seuraavanlaisia tapauksia:

1. yllättävät, äkilliset, sairauseräiset kuolemat
 - 1.1. sydänperäiset äkkikuolemat
 - 1.2. keskushermostoperäiset äkkikuolemat
 - 1.3. lasten luonnolliset kuolemat ja kätkytkuolemat
 - 1.4. muut äkilliset tautikuolemat
2. tapaturmaiset kuolemat
 - 2.1. liikennetapaturmat
 - 2.2. lasten tapaturmat
 - 2.3. työtapaturmat
 - 2.4. muut tapaturmat
3. itsemurhat
 - tyypeittäin
4. henkirikokset
 - tyypeittäin
5. lääketieteelliseen hoitoon ja toimenpiteisiin liittyvät kuolemat
6. ammattitautikuolemat
7. toksikologinen oikeuspatologia

B. Oikeuslääketieteelliset laboratoriotutkimukset

1. oikeustoksikologian osa-alue
2. geneettiset laboratoriotutkimukset
3. biokemialliset laboratoriotutkimukset
4. histologiset menetelmät
5. laboratoriotutkimuksiin liittyvät näytteenotto tekniikat ja ”chain-of-custody”
6. laboratoriotutkimusten tulosten tulkinta

C. Kliinisen oikeuslääketieteen osa-alue:

1. liikennelääketiede
2. seksuaalinen oikeuslääketiede
3. vamma tutkimukset
 - tyypeittäin
4. henkirikosten ja muun väkivallan tekojen tapahtumapaikkatutkinta

D. Valvontatehtäviin perehtyminen:

1. kuolintodistusten valvonta
2. kantelut
3. muut valvontatehtävät

E. Asiantuntijatehtäviin perehtyminen:

1. asiantuntijalausunnot
2. oikeudenkäyntiasiat
3. vakuutusasiat
4. liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnan toiminta

F. Oikeuslääketieteen laatujärjestelmät:

1. Oikeuslääketieteellisen ruumiinavaustoiminnan laatujärjestelmät

2. Oikeuslääketieteellisten laboratoriotointojen laatujärjestelmät
3. Helsingin yliopiston ja oikeuslääketieteen laitoksen laatujärjestelmät

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentää säännöllinen ohjattu toimipaikkakoulutus, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään noin 15 tuntia lukukaudessa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat: <http://www.med.helsinki.fi/erikoislaakari>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia)

Vähintään 60 tuntia. Opintosuoritusten soveltuvuus on sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa.

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Koulutuksen rungon muodostaa johtamisportfolio, johon kirjataan henkilökohtaiset tavoitteet, omat havainnot työpaikalta ja siihen liittyvä pohdinta, merkinnät tapaamisista ohjaajien kanssa, kerätty palaute sekä koulutusohjelman mukaiset tehtävät ja opintosuoritteet. Koulutukseen lasketaan hyväksi perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen kuuluva hallinnollinen koulutus. Koulutukseen kuuluvat myös kirjallisen esityksen opetus, harjoitus ja hyväksytyt suoritus.

Sen lisäksi koulutukseen kuuluu kolme kaikille erikoisaloille yhteistä kaksipäiväistä lähiopetusjaksoa sekä vähintään kaksi erikoisalakohdaista lähiopetuspäivää (tai 4 iltapäivää) (yht. 10 op), itsenäisten kehittymistehtävien laadinta ja kirjallisuusosio. Koulutuksen voi suorittaa 2-6 vuoden aikana.

10 lähiopetuspäivää = 10 op	Kehittymistehtävät 10 op	Kirjallisuustehtävät 5 op	Portfolio 5 op

Lisätietoja: www.med.helsinki.fi/erikoislaakari/johtamiskoulutus ja <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan erikoistuvan lääkärin lokikirjaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

1. Knight's forensic pathology (Edvard Arnold)
2. Adelson L.: The pathology of homicide (Springfield)
3. Janssen W.: Forensic histopathology (Springer Verlag)
4. McLay W.D.S.: Clinical forensic medicine (Pinter Publ)
5. Penttilä A. ym. (toim.): Oikeuslääketiede (Duodecim)
6. Payne-James J., Busuttill A. & Smock W.: Forensic medicine, clinical and pathological aspects (Bath Press Ltd)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Forensic Science International
2. Journal of Forensic Sciences
3. American Journal of Forensic Medicine and Pathology
4. International Journal of Legal Medicine

Oikeustieteellinen kirjallisuus, soveltuvin osin

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

2007-2009

OIKEUSLÄÄKETIEDE

Vastuhenkilö: Prof. Antti Sajantila
Oikeuslääketieteen laitos, PL 40 (Kytösuontie 11),
00014 Helsingin yliopisto,
puh. (09) 191 27472, antti.sajantila@helsinki.fi

Tavoitteet

Helsingin yliopiston oikeuslääketieteenlaitos antaa erikoislääkärikoulutusta, jonka tavoitteena on monipuolisesti sivistynyt ja ammattimaisesti koulutettu oikeuslääketieteen erikoislääkäri. Koulutuksen loputtua koulutettava hallitsee erikoisalansa suvereenisti ja pystyy palvelemaan oikeuslääkinnän ja oikeuslääketieteen kansallisissa ja kansainvälisissä tehtävissä itsenäisesti oikeuslääkärinä tai moni ammatillisen työryhmän jäsenenä. Tähän päästään takaamalla erikoistumisajana monipuoliseen opetukseen, käytännöntyöskentelyyn ja tieteelliseen tutkimukseen perustuva kokemus oikeuspatologian, oikeustoksikologian, oikeusbiologian ja kliinisen oikeuslääketieteen aloilla. Kaikesta opetuksesta ja kertyneestä kokemuksesta pidetään lokikirjaa, joka auttaa opettajaa ja opiskelijaa kartoittamaan erikoistumisajana kertyneen kokemuksen.

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys:

- erityyppisistä kuolinmekanismeista ja niiden tutkintaan liittyvistä seikoista
 - kuolemaan johtaneiden ilmiöiden syy-seuraussuhteista
 - vammamekanismeista, vammojen iän arvioinnista
 - erityyppisten vammojen vaikeusasteesta
 - kuolinajan määrittämisestä
 - henkilöntunnistuksesta ja suuronnettomuuksien uhrintunnistoinnista
 - oikeushammaslääketieteestä ja oikeusanthropologiasta
 - elävien henkilöiden oikeuslääketieteellisestä tutkimisesta
 - oikeuslääketieteen ja patologian tutkimusmenetelmistä
 - terveydenhuollon valvontajärjestelmistä, lääkintälainsäädännöstä
- sekä olla valmius:

- yhteistyöhön viranomaistahojen kanssa (poliisi, oikeuslaitos ym.)
- yhteistyöhön kliinisten alojen kanssa, erityisesti kirurgia (thorax-, verisuoni-, neurokirurgia, traumatologia ja ortopedia), kardiologia, pediatria, gynekologia
- osallistua konsultaatioihin ja koulutukseen
- osallistua valvontatehtäviin
- osallistua käytännön hallinnollisiin tehtäviin.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Runkokoulutus (1 v – 1v 3 kk)

Runkokoulutus tapahtuu oikeuspatologian ja patologian alalla, josta vähintään 6 kk tulee suorittaa patologian yksikössä. Runkokoulutus nivoutetaan patologian koulutusohjelman sisältöön siten, että molempien alojen erikoistuville järjestetään yhteisiä koulutustilaisuuksia. Runkokoulutuksen aikana oikeuslääketieteeseen erikoistuvan tulisi saada riittävä perehtyneisyys oikeuspatologian ja patologian alaan, sen menetelmiin ja teknisiin kysymyksiin sekä patologis-anatomiseen makroskooppiseen ja mikroskooppiseen diagnostiikkaan. Lisäksi henkilökohtaisessa koulutus suunnitelmassa rakennetaan molempien alojen rajakysymysten koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluu osallistuminen molempien laitosten laituskoulutukseen sekä soveltuvin osin muiden laitosten koulutukseen. Päätoimisen tutkijan työ soveltuminen arvioidaan tapauskohtaisesti, tässä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen yleisiä periaatteita.

Eriytyvä koulutus (3v – 3 v 6 kk)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopiston oikeuslääketieteen laitoksella. Sen aikana erikoistuva suorittaa ohjatusti vuosittain 175 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, osallistuu kliinisen oikeuslääketieteen päivystystoimintaan, laituskoulutukseen ja laitoksen muuhun toimintaan. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen perehtyneisyys oikeuslääketieteen eri osa-alueisiin, opittava hyvä lausuntotekniikka ja saatava valmius lääketieteen ja muun yhteiskunnan eri tahojen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen valmius seuraavien oikeuslääketieteen osa-

alueiden osalta:

A. Oikeuspatologian osa-alue:

Obduktiotekniikoiden ja tarvittavien lisätutkimuksien ja erityistutkimusten hallinta, makroskooppinen ja mikroskooppinen diagnostiikka sekä lausuntotekniikka ja kuolintodistusten laatiminen.

Ohjatusti suoritettavien oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten on edustettava ainakin seuraavanlaisia tapauksia:

1. yllättävät, äkilliset, sairausperäiset kuolemat
 - 1.1. sydänperäiset äkkikuolemat
 - 1.2. keskushermostoperäiset äkkikuolemat
 - 1.3. lasten luonnolliset kuolemat ja kätkytkuolemat
 - 1.4. muut äkilliset tautikuolemat
2. tapaturmaiset kuolemat
 - 2.1. liikennetapaturmat
 - 2.2. lasten tapaturmat
 - 2.3. työtapaturmat
 - 2.4. muut tapaturmat
3. itsemurhat
 - tyypeittäin
4. henkirikokset
 - tyypeittäin
5. lääketieteelliseen hoitoon ja toimenpiteisiin liittyvät kuolemat
6. ammattitautikuolemat
7. toksikologinen oikeuspatologia

B. Oikeuslääketieteelliset laboratoriotutkimukset

1. oikeustoksikologian osa-alue
2. geneettiset laboratoriotutkimukset
3. biokemialliset laboratoriotutkimukset
4. histologiset menetelmät
5. laboratoriotutkimuksiin liittyvät näytteenotto tekniikat ja ”chain-of-custody”
6. laboratoriotutkimusten tulosten tulkinta

C. Kliinisen oikeuslääketieteen osa-alue:

1. liikennelääketiede
2. seksuaalinen oikeuslääketiede
3. vamma tutkimukset
 - tyypeittäin
4. henkirikosten ja muun väkivallan tekojen tapahtumapaikkatutkinta

D. Valvontatehtäviin perehtyminen:

1. kuolintodistusten valvonta
2. kantelut
3. muut valvontatehtävät

E. Asiantuntijatehtäviin perehtyminen:

1. asiantuntijalausunnot
2. oikeudenkäyntiasiat
3. vakuutusasiat
4. liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnan toiminta

F. Oikeuslääketieteen laatujärjestelmät:

1. Oikeuslääketieteellisen ruumiinavaustoiminnan laatujärjestelmät
2. Oikeuslääketieteellisten laboratoriotuotoimintojen laatujärjestelmät
3. Helsingin yliopiston ja oikeuslääketieteen laitoksen laatujärjestelmät

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentää säännöllinen ohjattu toimipaikkakoulutus, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään noin 15 tuntia lukukaudessa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat: <http://www.med.helsinki.fi/erikoislaakari>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60+20 tuntia)

Vähintään 80 tuntia, joka jakautuu hallinnon koulutukseen (20 tuntia) ja oman alan koulutukseen (60 tuntia). Opintasuoritusten soveltuvuus on sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan erikoistuvan lääkärin lokikirjaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

1. Knight's forensic pathology (Edvard Arnold)
2. Adelson L.: The pathology of homicide (Springfield)
3. Janssen W.: Forensic histopathology (Springer Verlag)
4. McLay W.D.S.: Clinical forensic medicine (Pinter Publ)
5. Penttilä A. ym. (toim.): Oikeuslääketiede (Duodecim)
6. Payne-James J., Busuttill A. & Smock W.: Forensic medicine, clinical and pathological aspects (Bath Press Ltd)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Forensic Science International
2. Journal of Forensic Sciences
3. American Journal of Forensic Medicine and Pathology
4. International Journal of Legal Medicine

Oikeustieteellinen kirjallisuus, soveltuvin osin

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

2005-2007

OIKEUSLÄÄKETIEDE

Vastuuhenkilö: Prof. Antti Sajantila

Oikeuslääketieteen laitos, PL 40 (Kytösuontie 11),

00014 Helsingin yliopisto,

puh. (09) 191 27472, antti.sajantila@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys:

- erityyppisistä kuolinmekanismeista ja niiden tutkintaan liittyvistä seikoista
 - kuolemaan johtaneiden ilmiöiden syy-seuraussuhteista
 - vammamekanismeista, vammojen iän arvioinnista
 - erityyppisten vammojen vaikeusasteesta
 - kuolinajan määrittämisestä
 - henkilöntunnistuksesta ja oikeushammaslääketieteestä
 - elävien henkilöiden oikeuslääketieteellisestä tutkimisesta
 - oikeuslääketieteen ja patologian tutkimusmenetelmistä
 - terveydenhuollon valvontajärjestelmistä, lääkintälainsäädännöstä
- sekä olla valmius:
- yhteistyöhön viranomaistahojen kanssa (poliisi, oikeuslaitos ym)
 - yhteistyöhön kliinisten alojen kanssa, erityisesti kirurgia (thorax-, verisuoni-, neurokirurgia, traumatologia ja ortopedia), kardiologia, pediatria, gynekologia
 - osallistua konsultaatioihin ja koulutukseen
 - osallistua valvontatehtäviin
 - osallistua käytännön hallinnollisiin tehtäviin

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Runkokoulutus (1 v - 1 v 3 kk)

Runkokoulutus tapahtuu oikeuspatologian ja patologian alalla, josta vähintään 6 kk tulee suorittaa patologian yksikössä. Runkokoulutus nivoutetaan patologian koulutusohjelman sisältöön siten, että molempien alojen erikoistuville järjestetään yhteisiä koulutustilaisuuksia. Runkokoulutuksen aikana oikeuslääketieteeseen erikoistuvan tulisi saada riittävä perehtyneisyys oikeuspatologian ja patologian alaan, sen menetelmiin ja teknisiin kysymyksiin sekä patologis-anatomiseen makroskooppiseen ja mikroskooppiseen diagnostiikkaan. Lisäksi henkilökohtaisessa koulutus suunnitelmassa rakennetaan molempien alojen rajakysymysten koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluu osallistuminen molempien laitosten laituskoulutukseen sekä soveltuvin osin muiden laitosten koulutukseen. Päätoimisen tutkijan työ soveltuminen arvioidaan tapauskohtaisesti, tässä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen yleisiä periaatteita.

Eriytyvä koulutus (3v - 3 v 6 kk)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopiston oikeuslääketieteen laitoksella. Sen aikana erikoistuva suorittaa ohjatusti vuosittain 175 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, osallistuu kliinisen oikeuslääketieteen päivystystoimintaan, laituskoulutukseen ja laitoksen muuhun toimintaan. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen perehtyneisyys oikeuslääketieteen eri osa-alueisiin, opittava hyvä lausuntotekniikka ja saatava valmius lääketieteen ja muun yhteiskunnan eri tahojen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen valmius seuraavien oikeuslääketieteen osa-alueiden osalta:

A. Oikeuspatologian osa-alue:

Obduktiotekniikoiden ja tarvittavien lisätutkimuksien ja erityistutkimusten hallinta, makroskooppinen ja mikroskooppinen diagnostiikka sekä lausuntotekniikka ja kuolintodistusten laatiminen.

Ohjatusti suoritettavien oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten on edustettava ainakin seuraavanlaisia tapauksia:

1. yllättävät, äkilliset, sairauseräiset kuolemat
 - 1.1. sydänperäiset äkkikuolemat
 - 1.2. keskushermostoperäiset äkkikuolemat
 - 1.3. kätkytkuolemat
 - 1.4. muut äkilliset tautikuolemat
2. tapaturmaiset kuolemat
 - 2.1. liikennetapaturmat
 - 2.2. lasten tapaturmat
 - 2.3. työtapaturmat
 - 2.4. muut tapaturmat
3. itsemurhat
 - eri menetelmin
4. henkirikokset
 - eri menetelmin
5. lääketieteelliseen hoitoon ja toimenpiteisiin liittyvät kuolemat
6. ammattitautikuolemat
7. toksikologinen oikeuspatologia

B. Kliinisen oikeuslääketieteen osa-alue:

1. liikennelääketiede
2. seksuaalinen oikeuslääketiede
3. vammat
4. Tapahtumapaikkatutkinta

C. Valvontatehtäviin perehtyminen:

1. kuolintodistusten valvonta
2. kantelut
3. muut valvontatehtävät

D. Asiantuntijatehtäviin perehtyminen:

1. asiantuntijalausunnot
2. oikeudenkäyntiasiat

3. Vakuutusasiat

E. Oikeuskemian osa-alue:

1. Näytteenottotekniikka
2. laatu ja chain of custody
3. oikeuskemialliset menetelmät
4. tulosten tulkinta

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentää säännöllinen ohjattu toimipaikkakoulutus, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään noin 15 tuntia lukukaudessa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat: <http://www.med.helsinki.fi/erikoislaakari>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60+20 tuntia)

Vähintään 80 tuntia, joka jakautuu hallinnon koulutukseen (20 tuntia) ja oman alan koulutukseen (60 tuntia). Opintasuoritusten soveltuvuus on sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan erikoistuvan lääkärin lokikirjaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

1. Knight's forensic pathology (Edvard Arnold)
2. Adelson L.: The pathology of homicide (Springfield)
3. Janssen W.: Forensic histopathology (Springer Verlag)
4. McLay W.D.S.: Clinical forensic medicine (Pinter Publ)
5. Penttilä A. ym. (toim.): Oikeuslääketiede (Duodecim)
6. Payne-James J., Busuttill A. & Smock W.: Forensic medicine, clinical and pathological aspects (Bath Press Ltd)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Forensic Science International
2. Journal of Forensic Sciences
3. American Journal of Forensic Medicine and Pathology
4. International Journal of Legal Medicine

Oikeustieteellinen kirjallisuus, soveltuvin osin

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

2003-2005

OIKEUSLÄÄKETIEDE

Vastuuhenkilö: Prof. Antti Sajantila

Oikeuslääketieteen laitos, PL 40 (Kytösuontie 11) 00014 Helsingin yliopisto, puh. 1911, antti.sajantila@helsinki.fi

Tavoitteet

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys:

- erityyppisistä kuolinmekanismeista ja niiden tutkintaan liittyvistä seikoista
- kuolemaan johtaneiden ilmiöiden syy-seuraussuhteista
- vammamekanismeista, vammojen iän arvioinnista
- erityyppisten vammojen vaikeusasteesta
- kuolinajan määrittämisestä
- henkilöntunnistuksesta ja oikeushammaslääketieteestä
- elävien henkilöiden oikeuslääketieteellisestä tutkimisesta

- oikeuslääketieteen ja patologian tutkimusmenetelmistä
- erveydenhuollon valvontajärjestelmistä lääkitäilainsäädännöstä sekä olla valmius:
- yhteistyöhön viranomaistahojen kanssa (poliisi, oikeuslaitos ym)
- yhteistyöhön kliinisten alojen kanssa, erityisesti kirurgia (thorax-, verisuoni-, neurokirurgia, traumatologia ja ortopedia), kardiologia, pediatria, gynekologia
- osallistua konsultaatioihin ja koulutukseen
- osallistua valvontatehtäviin
- osallistua käytännön hallinnollisiin tehtäviin

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 5 vuotta.

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Runkokoulutus (1 v - 1v 3 kk)

Runkokoulutus tapahtuu oikeuspatologian ja patologian alalla, josta vähintään 6 kuukautta tulee suorittaa patologian yksikössä. Runkokoulutus nivoutetaan patologian koulutusohjelman sisältöön siten, että molempien alojen erikoistuville järjestetään yhteisiä koulutustilaisuuksia. Runkokoulutuksen aikana oikeuslääketieteeseen erikoistuvan tulisi saada riittävä perehtyneisyys oikeuspatologian ja patologian alaan, sen menetelmiin ja teknisiin kysymyksiin sekä patologis-anatomiseen makroskooppiseen ja mikroskooppiseen diagnostiikkaan. Lisäksi henkilökohtaisessa koulutussuunnitelmassa rakennetaan molempien alojen rajakysymysten koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluu osallistuminen molempien laitosten laituskoulutukseen sekä soveltuvin osin muiden laitosten koulutukseen. Päätoimisen tutkijan työ soveltuminen arvioidaan tapauskohtaisesti, tässä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen yleisiä periaatteita.

Eriytyvä koulutus (3v - 3 v 6 kk)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopiston oikeuslääketieteen laitoksella. Sen aikana erikoistuva suorittaa ohjatusti vuosittain 200 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, osallistuu kliinisen oikeuslääketieteen päivystystoimintaan, laituskoulutukseen ja laitoksen muuhun toimintaan. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen perehtyneisyys oikeuslääketieteen eri osa-alueisiin, opittava hyvä lausuntotekniikka ja saatava valmius lääketieteen ja muun yhteiskunnan eri tahojen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen valmius seuraavien oikeuslääketieteen osa-alueiden osalta:

A. Oikeuspatologian osa-alue:

Obduktiotekniikoiden ja tarvittavien lisätutkimuksien ja erityistutkimusten hallinta, makroskooppinen ja mikroskooppinen diagnostiikka sekä lausuntotekniikka ja kuolintodistusten laatiminen.

Ohjatusti suoritettavien oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten on edustettava ainakin seuraavanlaisia tapauksia:

1. yllättävät, äkilliset, sairauseräiset kuolemat
 - 1.1. sydänperäiset äkkikuolemat
 - 1.2. keskushermostoperäiset äkkikuolemat
 - 1.3. kätkytkuolemat

- 1.4. muut äkilliset tautikuolemat
2. tapaturmaiset kuolemat
 - 2.1. liikennetapaturmat
 - 2.2. lasten tapaturmat
 - 2.3. työtapaturmat
 - 2.4. muut tapaturmat
3. itsemurhat
 - eri menetelmin
4. henkirikokset
 - eri menetelmin
5. lääketieteelliseen hoitoon ja toimenpiteisiin liittyvät kuolemat
6. ammattitautikuolemat
7. toksikologinen oikeuspatologia

B. Kliinisen oikeuslääketieteen osa-alue:

1. liikennelääketiede
2. seksuaalinen oikeuslääketiede
3. vammat
4. Tapahtumapaikkatutkinta

C. Valvontatehtäviin perehtyminen:

1. kuolintodistusten valvonta
2. kantelut
3. muut valvontatehtävät

D. Asiantuntijatehtäviin perehtyminen:

1. asiantuntijalausunnot
2. oikeudenkäyntiasiat
3. Vakuutusasiat

E. Oikeuskemian osa-alue:

1. Näytteenottotekniikka
2. laatu ja chain of custody
3. oikeuskemialliset menetelmät
4. tulosten tulkinta

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentää säännöllinen ohjattu toimipaikkakoulutus, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään noin 15 tuntia lukukaudessa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat:

ks. <http://www.ltdk.helsinki.fi/opiskelu/erikoislaakari/>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Vähintään 80 tuntia, joka jakautuu hallinnon koulutukseen (20 tuntia) ja oman alan koulutukseen (60 tuntia). Opintosuoritusten soveltuvuus on sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan erikoistuvan lääkärin lokikirjaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

1. Knight's forensic pathology (Edvard Arnold)
2. Adelson L.: The pathology of homicide (Springfield)
3. Janssen W.: Forensic histopathology (Springer Verlag)
4. McLay W.D.S.: Clinical forensic medicine (Pinter Publ)
5. Penttilä A. ym. (toim.): Oikeuslääketiede (Duodecim)
6. Payne-James J., Busuttill A. & Smock W.: Forensic medicine, clinical and pathological aspects (Bath Press Ltd)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Forensic Science International
2. Journal of Forensic Sciences
3. American Journal of Forensic Medicine and Pathology
4. International Journal of Legal Medicine

Oikeustieteellinen kirjallisuus, soveltuvin osin

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

2001-2003

OIKEUSLÄÄKETIEDE

Vastuhenkilö: Prof. Antti Penttilä

Oikeuslääketieteen laitos, PL 40 (Kytösuontie 11) 00014 Helsingin yliopisto
puh. 1911 antti.penttila@helsinki.fi

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Oikeuslääketieteen koulutusohjelman pituus on 5 vuotta. Runkokoulutus kestää 1,5–2 vuotta, mukaan lukien 6 kuukauden mittaisen terveyskeskuspalvelun. Eriytyvä koulutus kestää 3–3,5 vuotta.

Koulutuksen jälkeen erikoistuvalla tulee olla perustiedot ja käsitys:
erityyppisistä kuolinmekanismeista ja niiden tutkintaan liittyvistä seikoista
kuolemaan johtaneiden ilmiöiden syy-seuraussuhteista
vammamekanismeista, vammojen iän arvioinnista
erityyppisten vammojen vaikeusasteesta
kuolinajan määrittämisestä
henkilöntunnistuksesta ja oikeushammaslääketieteestä
elävien henkilöiden oikeuslääketieteellisestä tutkimisesta
oikeuslääketieteen ja patologian tutkimusmenetelmistä
terveydenhuollon valvontajärjestelmistä
lääkintälainsäädännöstä

sekä olla valmius:

yhteistyöhön viranomaistahojen kanssa (poliisi, oikeuslaitos ym)

yhteistyöhön kliinisten alojen kanssa, erityisesti kirurgia (thorax-, verisuoni-,

neurokirurgia, traumatologia ja ortopedia), kardiologia, pediatria, gynekologia osallistua konsultaatioihin ja koulutukseen osallistua valvontatehtäviin osallistua käytännön hallinnollisiin tehtäviin

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Terveyskeskuspalvelu (6 kk)

Runkokoulutus (1 v – 1v 6 kk)

Runkokoulutus tapahtuu patologian alalla. Runkokoulutus nivoutetaan patologian koulutusohjelman sisältöön siten, että molempien alojen erikoistuville järjestetään yhteisiä koulutustilaisuuksia. Runkokoulutuksen aikana oikeuslääketieteeseen erikoistuvan tulisi saada riittävä perehtyneisyys patologian alaan, sen menetelmiin ja teknisiin kysymyksiin sekä patologis-anatomiseen makroskooppiseen ja mikroskooppiseen diagnostiikkaan. Lisäksi henkilökohtaisessa koulutussuunnitelmassa rakennetaan molempien alojen rajakysymysten koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluu osallistuminen molempien laitosten laitoskoulutukseen sekä soveltuvien osien muiden laitosten koulutukseen. Päätoimisen tutkijan työ soveltuminen arvioidaan tapauskohtaisesti, tässä noudatetaan erikoislääkärikoulutuksen yleisiä periaatteita.

Eriytyvä koulutus (3v – 3 v 6 kk)

Eriytyvä koulutus tapahtuu yliopiston oikeuslääketieteen laitoksella. Sen aikana erikoistuva suorittaa ohjatusti vuosittain 175 oikeuslääketieteellistä ruumiinavausta, osallistuu kliinisen oikeuslääketieteen päivystystoimintaan, laitoskoulutukseen ja laitoksen muuhun toimintaan. Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen perehtyneisyys oikeuslääketieteen eri osa-alueisiin, opittava hyvä lausuntotekniikka ja saatava valmius lääketieteen ja muun yhteiskunnan eri tahojen kanssa tapahtuvaan yhteistyöhön.

Erikoistuvan on saatava teoreettinen ja käytännöllinen valmius seuraavien oikeuslääketieteen osa-alueiden osalta:

A. Oikeuspatologian osa-alue:

Obduktiotekniikoiden ja tarvittavien lisätutkimuksien ja erityistutkimusten hallinta, makroskooppinen ja mikroskooppinen diagnostiikka sekä lausuntotekniikka ja kuolintodistusten laatiminen.

Ohjatusti suoritettavien oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten on edustettava ainakin seuraavanlaisia tapauksia:

1. yllättävät, äkilliset, sairausperäiset kuolemat
 - 1.1. sydänperäiset äkkikuolemat
 - 1.2. keskushermostoperäiset äkkikuolemat
 - 1.3. kätkytkuolemat
 - 1.4. muut äkilliset tautikuolemat
2. tapaturmaiset kuolemat
 - 2.1. liikennetapaturmat
 - 2.2. lasten tapaturmat

- 2.3. työtaturmat
- 2.4. muut tapaturmat
3. itsemurhat
 - eri menetelmin
4. henkirikokset
 - eri menetelmin
5. lääketieteelliseen hoitoon ja toimenpiteisiin liittyvät kuolemat
6. ammattitautikuolemat
7. toksikologinen oikeuspatologia

B. Kliinisen oikeuslääketieteen osa-alue:

1. liikennelääketiede
2. seksuaalinen oikeuslääketiede
3. vammat
4. Tapahtumapaikkatutkinta

C. Valvontatehtäviin perehtyminen:

1. kuolintodistusten valvonta
2. kantelut
3. muut valvontatehtävät

D. Asiantuntijatehtäviin perehtyminen:

1. asiantuntijalausunnot
2. oikeudenkäyntiasiat
3. Vakuutusasiat

E. Oikeuskemian osa-alue:

1. Näytteenottotekniikka
2. laatu ja chain of custody
3. oikeuskemialliset menetelmät
4. tulosten tulkinta

Kouluttajat: Koulutussairaalat: <http://www.ltdk.helsinki.fi/opiskelu/erikoislaakari/>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia)

Vähintään 80 tuntia, joka jakautuu kaikille aloille yhteiseen koulutukseen (20 tuntia) ja oman alan koulutukseen (60 tuntia). Opintosuoritusten soveltuvuus on sovittava koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Opintojen eteneminen kirjataan erikoistuvan lääkärin lokikirjaan.

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

1. Knight B.: Forensic pathology (Edvard Arnold)
2. Adelson L.: The pathology of homicide (Springfield)
3. Janssen W.: Forensic histopathology (Springer Verlag)

4. McLay W.D.S.: Clinical forensic medicine (Pinter Publ)
5. Penttilä A. ym. (toim.): Oikeuslääketiede (Duodecim)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Forensic Science International
2. Journal of Forensic Sciences
3. American Journal of Forensic Medicine and Pathology
4. International Journal of Legal Medicine

Oikeustieteellinen kirjallisuus, soveltuvin osin

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin